

ДВНЗ «Донецький національний технічний університет»
Навчально-науковий індустріальний інститут
Кафедра менеджменту

«До захисту допущено»
Завідувач кафедри
О.М. Лизунова
(підпис) (прізвище, ініціали)
«_____» _____ 2020 рік

ВИПУСКНА КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

бакалавра
(освітній ступінь)

на тему: «Організація обліку та контролю за формуванням та виконанням кошторисів бюджетних установ (за матеріалами Іванівської сільської ради)»

Виконала: студентка IV курсу, групи ОіПз-16і
(шифр групи)

Спеціальності 071 Облік і оподаткування
Ємельянова Світлана Валеріївна
(прізвище та ініціали) (підпис)

Керівник: старший викладач кафедри менеджменту,
Цветнова О.В.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Рецензент:

(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

Нормоконтролер: к.е.н., доц., доцент кафедри менеджмент
Табачкова Н.А.
(посада, науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали) (підпис)

*Засвідчую, що у цій дипломній роботі немає
запозичень з праць інших авторів без відповідних
посилань.*

Студент _____
(підпис)

Покровськ – 2020 р.

АНОТАЦІЯ

Ємельянова С.В. Організація обліку та контролю за формуванням та виконанням кошторисів бюджетних установ (за матеріалами Іванівської сільської ради) / Випускна кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавр за спеціальністю 071 Облік і оподаткування. – ННІ ДВНЗ ДонНТУ, Покровськ, 2020.

В роботі досліджено організаційно-правові основи функціонування та організації обліку бюджетних установ та порядок формування та виконання кошторисів бюджетних установ; проаналізовано виконання кошторисів Іванівської сільської ради; досліджено організацію обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради; надано пропозиції з удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів та рекомендації з забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді.

Ключові слова: КОШТОРИС, БЮДЖЕТНА УСТАНОВА, БЮДЖЕТНИЙ ОБЛІК, ЗВІТНІСТЬ, КОНТРОЛЬ, АВТОМАТИЗАЦІЯ ОБЛІКУ.

ЗМІСТ

ВСТУП.....	5
РОЗДІЛ 1 МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ФОРМУВАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ.....	7
1.1 Організаційно-правові основи функціонування та організації обліку бюджетних установ.....	7
1.2 Порядок формування та виконання кошторисів бюджетних установ.....	11
РОЗДІЛ 2 ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІВАНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ	17
2.1 Організаційно-економічна характеристика Іванівської сільської ради.....	17
2.2 Аналіз виконання кошторисів Іванівської сільської ради.....	20
2.3 Організація обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради.....	24
РОЗДІЛ 3 УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ ІВАНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ.....	30
3.1 Удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів сільради.....	30
3.2 Рекомендації з забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді.....	34
ВИСНОВКИ.....	40
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	41
ДОДАТКИ.....	44

ВСТУП

Бухгалтерський облік у бюджетних установах базується на загальноприйнятих облікових принципах, але має певні особливості, та виконує багато важливих функцій: інформаційну, контрольну, аналітичну, управлінську тощо. Але основним призначенням бухгалтерського обліку в державному секторі є забезпечення дієвого та якісного контролю над наявністю та використанням бюджетних коштів – фінансових та матеріальних ресурсів.

Діяльність бюджетних установ є складовою бюджетного процесу в Україні через виконання кошторису доходів та витрат для забезпечення їх функціонування та досягнення цільових функцій держави. Отже, для забезпечення повного та своєчасного фінансування заходів, запланованих у бюджеті на звітний рік, ефективного використання та цільового характеру спрямування державних коштів, важливе значення має раціональна організація та методика обліку результатів виконання кошторису доходів і витрат у державному секторі економіки. Бухгалтерський облік виконання кошторисів є найвідповідальнішою та найскладнішою ділянкою у загальній системі обліку бюджетних установ. Наявність особливостей та недостатня правова урегульованість певних аспектів бюджетного обліку призводить до необхідності вдосконалення бухгалтерського обліку виконання кошторисів у державному секторі.

Про актуальність даної проблематики свідчить рівень її вивчення у працях вітчизняних науковців. Багато уваги проблемам обліку результатів виконання кошторису доходів і витрат бюджетних установ в різні часи приділяли такі вчені-економісти: Даценко Г.В., Дудчик В.В., Федів Р.С., Овчарова Н.В., Свірко С.В., Левицька С.І., Гуцайлук Л.С., Лучко М.Р., Матросова В.О., Приходько Н.В., Рак Г.В., Шара О.І., Скалюк Р.М. та багато інших.

Метою роботи є розробка рекомендацій з удосконалення бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів, на основі дослідження методологічних основ та аналізу бюджетного обліку Іванівської сільської ради.

В роботі поставлено до розв'язання такі завдання:

- дослідити організаційно-правові основи функціонування та організації обліку бюджетних установ;
- розглянути порядок формування та виконання кошторисів бюджетних установ;
- проаналізувати виконання кошторисів Іванівської сільської ради;
- дослідити організацію обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради;
- надати пропозиції з удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів сільради;
- надати рекомендації з забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді.

Предметом дослідження є процеси організації бухгалтерського обліку та контролю за результатами виконання кошторисів.

Об'єктом дослідження є сукупність теоретичних та практичних аспектів удосконалення бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів Іванівської сільської ради.

Методи дослідження: спостереження, огляд, порівняння, статистико-економічний метод, метод коефіцієнтів тощо.

РОЗДІЛ 1

МЕТОДОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ОБЛІКУ ТА ФОРМУВАННЯ КОШТОРИСІВ БЮДЖЕТНИХ УСТАНОВ

1.1 Організаційно-правові основи функціонування та організації обліку бюджетних установ

Бюджетні установи створюються та функціонують з метою забезпечення виконання основних функцій держави, отже фінансування їх діяльності здійснюється за рахунок коштів бюджетів різних рівнів.

Відповідно до Бюджетного кодексу України, сайт <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2456-17>: «бюджетні установи - органи державної влади, органи місцевого самоврядування, а також організації, створені ними у встановленому порядку, що повністю утримуються за рахунок відповідно державного бюджету чи місцевого бюджету. Бюджетні установи є неприбутковими;» [10].

Сутність категорії «бюджетні установи», крім БКУ, розглядається у працях багатьох вітчизняних науковців, погляди яких на визначення та особливості функціонування бюджетних установ систематизовано у таблиці 1.1.

Таблиця 1.1.- Погляд вітчизняних науковців на поняття та особливості функціонування бюджетних установ

Автор	Визначення поняття (особливостей функціонування) бюджетних установ
1	2
Свірко С.В. [7]	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27731/3 : «Суб'єкти державного сектора, як правило, працюють в умовах бюджетних обмежень у вигляді кредитів або бюджету (чи щось таке), який вступить в силу після затвердження відповідного законодавства.» [7]
Левицька С. [9]	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27731/3 : «Для вітчизняних бюджетних організацій характерним є надання державних послуг соціального спрямування на безоплатній основі.» [9]
Федів Р.Є. [5]	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27731/3 : «Характерною особливістю є надання громадських послуг соціального спрямування без збору плати за них.» [5]

1	2
Фрич Р.М. [8]	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27731/3 : «Бюджетні організації є некомерційними організаціями(що не мають на меті отримання прибутку), створені для реалізації соціально-культурної, наукової й управлінської діяльності.» [8]
Овчарова Н.В. [6]	http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream/316497/27731/3 : «Економічна та фінансова діяльність бюджетних установ як суб'єктів господарювання характеризується низкою особливостей: - бюджетні установи діють на правах державної чи спільної власності. Таке положення визначає порядок придбання цінностей за державні кошти, формування власних коштів як основи для створення та продовження здійснення діяльності, розпорядження активами бюджетні установи належать до некомерційних організацій, метою їх діяльності є не прибуток, а пропозиція нематеріальних послуг. - бюджетні установи, надають нематеріальні послуги, здійснюють видатки, які за економічним змістом відрізняються від витрат суб'єктів підприємницької діяльності. Витрати - державні платежі, тобто платежі, які не підлягають поверненню; - державні установи - не наділені оборотним капіталом, їх матеріальне становище визначається своєчасністю і повнотою надходження асигнувань із відповідних бюджетів чи оплатою рахунків згідно з прийнятими зобов'язаннями.» [6]

Отже, характерними особливостями функціонування бюджетних установ є наступні:

- створюються органами державної влади або органами місцевого самоврядування;
- утримуються за рахунок бюджетних коштів бюджетів відповідного рівня;
- є неприбутковими організаціями;
- створюються на засадах державної або комунальної форми власності;
- не можуть приватизуватись, ставати банкрутами, самоліквідуватись.

Узагальнена класифікація бюджетних установ приведена на рис. 1.1.

Бюджетні установи функціонують або за рахунок коштів Державного бюджету, або за рахунок коштів місцевих бюджетів та є платниками загальнодержавних податків та зборів. Кошти, виділені на утримання та забезпечення діяльності бюджетної установи, відображаються у кошторисі.

Рисунок 1.1 - Класифікація бюджетних установ

Кошторис є документом, який підтверджує повноваження відповідної установи на отримання доходів і здійснення витрат в обсягах та за напрямками для забезпечення виконання певних функцій. Діяльність бюджетних установ обмежується обсягами передбачених асигнувань, затверджених кошторисами і фінансовими планами. Бюджетні установи повинні провадити свою діяльність суворо дотримуючись фінансово-бюджетної дисципліни в умовах максимальної економії всіх наявних ресурсів.

Всі операції, які здійснюються бюджетними установами, підлягають обов'язковому документуванню. На основі первинних документів складаються різноманітні аналітичні відомості, реєстри синтетичного обліку (як правило, за меморіально-ордерною формою) та Журнал-Головна. Завершальним етапом облікового процесу є складання бухгалтерської

фінансової звітності, яка виступає основним джерелом аналізу фінансово-майнового стану бюджетної установи.

Основним нормативним документом в Україні, який визначає порядок регулювання, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності для всіх підприємств, установ та організацій є Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-14 [11].

Система регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ в Україні має чотирьохрівневу структуру (рис. 1.2).

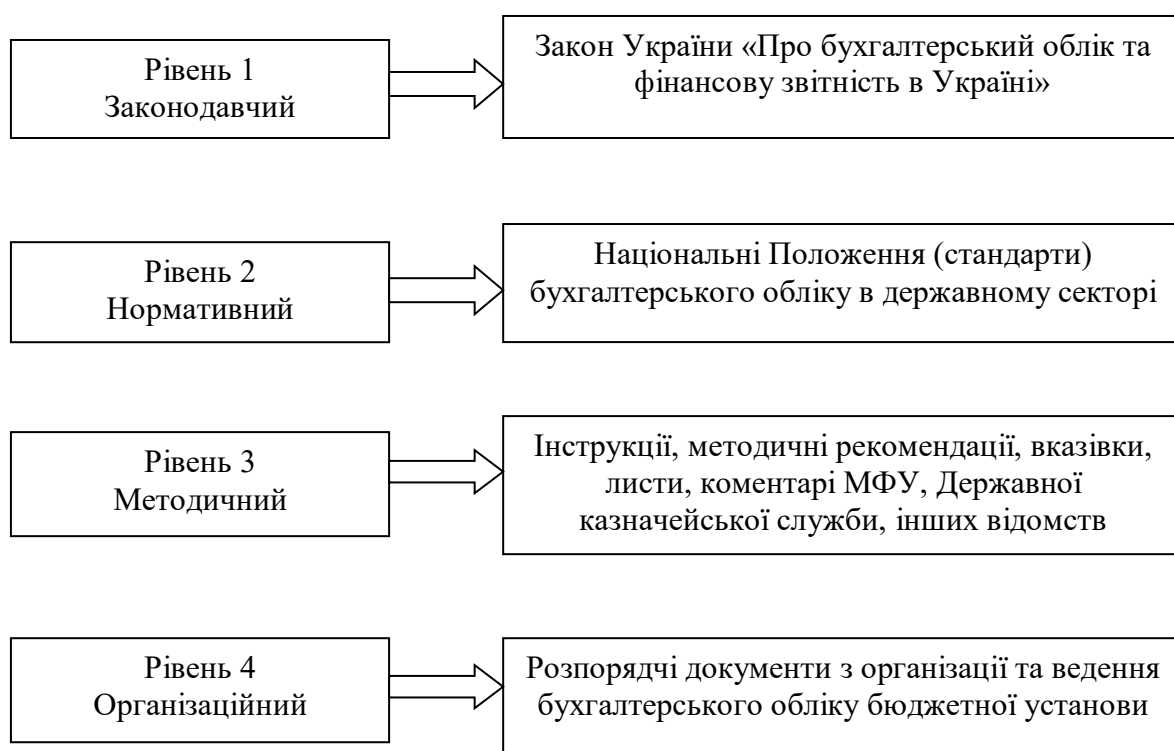

Рисунок 1.2 - Система нормативного регулювання бухгалтерського обліку бюджетних установ в Україні

Отже, основними нормативними документами, які регулюють облік бюджетних установ в Україні, є:

Бюджетний кодекс України, затверджений ВРУ від 08.07.2010р. № 2456-6 [10];

Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999р. № 996-14 [11];

НП(С)БОДС, затверджені Наказом МФУ від 12.10.2010р. № 1202;

План рахунків бухгалтерського обліку у державному секторі, затверджений Наказом МФУ від 31.12.2013р. № 1203 [28];

Наказ МФУ «Про затвердження деяких нормативно-правових актів в бухгалтерському обліку в державному секторі» від 29.12.2015р. № 1219 [22].

1.2 Порядок формування та виконання кошторисів бюджетних установ

Основним фінансовим документом, згідно з яким здійснюється фінансування видатків бюджетної установи, є кошторис. Вимоги до складання, затвердження та виконання кошторисів встановлюються Постановою Кабміну України «Про затвердження Порядку складання, розгляду, затвердження та основних вимог до виконання кошторисів бюджетних установ» від 28.02.2002 р. № 228 [21].

Кошторис бюджетної установи – це плановий фінансовий документ, згідно з яким розпорядники бюджетних коштів (бюджетні установи) отримують доходи та здійснюють видатки для забезпечення виконання своїх функцій, відповідно до бюджетного призначення, протягом звітного періоду (календарного року).

Саме через механізм затвердження та виконання кошторисів забезпечується взаємозв'язок між Казначейством, головними розпорядниками бюджетних коштів та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, тобто забезпечується функціонування обліково-аналітичної системи щодо фінансування та контролю у бюджетній сфері.

Одним з основних принципів фінансування діяльності бюджетних установ є принцип цільового використання бюджетних коштів. Отже, розпорядники бюджетних коштів мають право здійснювати видатки лише за напрямками та у відповідності до сум, які затверджено у кошторисі.

Атамас П.Й. зазначає, за даними сайту <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream316497/27731/3>: «Кошторис складається із таких частин: - загальний фонд, який містить обсяг надходжень із загального фонду бюджету та розподіл видатків за повною економічною класифікацією видатків бюджету на виконання бюджетною установою основних функцій або розподіл надання кредитів з бюджету за класифікацією кредитування бюджету; - спеціальний фонд, який містить обсяг надходжень із спеціального фонду бюджету на конкретну мету та їх розподіл за повною економічною класифікацією видатків бюджету на здійснення відповідних видатків згідно із законодавством, а також на реалізацію пріоритетних заходів, пов'язаних з виконанням установою основних функцій, або розподіл надання кредитів з бюджету згідно із законодавством за класифікацією кредитування бюджету. Загальний та спеціальний фонди кошторису містять дохідну та видаткову частину. Формування дохідної частини загального фонду здійснюється на основі планових бюджетних асигнувань, виділених на утримання установи. Планування витрат загального фонду здійснюється на основі даних виробничих показників, матеріально-технічної бази, обсягів обслуговування населення. Доходи спеціального фонду бюджетної установи складаються з власних надходжень бюджетної установи та доходів від інших надходжень спеціального фонду. Таким чином, специфіка діяльності бюджетних установ (медицина, культура, освіта тощо) та потреба населення збільшити кількість та якість своїх послуг призвели до появи таких заходів у бюджетних установах, як надання платних послуг, ведення господарської діяльності у межах законодавства та одночасно вони отримують доходи (крім бюджетного фінансування). Такі доходи називаються власними надходженнями. До них відносяться гроші, отримані від надання платних послуг, реалізація продукції, виготовленої в навчальних майстернях, прокат приміщень та обладнання, виконання дослідницьких робіт, а також кошти, отримані як гуманітарна допомога, суми, отримані від підприємств для виконання індивідуальних замовлень та інше. Особливість планування бюджету спеціального фонду полягає в тому, що сума асигнувань на цей фонд походить від надання платних послуг, виробничої діяльності та

дослідницької роботи, і величину цього процесу важко передбачити. Зазвичай такі показники формуються на основі даних попередніх періодів.» [1].

Дудчик В.В. у своєму дослідженні вказує, сайт <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream316497/27731/3>: «План асигнувань загального фонду бюджету – це щомісячний розподіл бюджетних асигнувань (без урахування бюджетних позик), затверджених у загальному фонді бюджету, скорочена форма економічної класифікації витрат, яка регулює бюджетні зобов'язання на бюджетний період для здійснення платежів за цими зобов'язанням, затверджені в бюджеті загального фонду скорочена форма економічної класифікації бюджетних видатків, яка регулює бюджетні зобов'язання та платежі за цими зобов'язаннями протягом бюджетного періоду. Планування спеціального фонду державного бюджету - щомісячний розподіл бюджетних асигнувань (без урахування власних надходжень бюджетних установ та відповідних видатків), затверджених у спеціальному фонді кошторису, скорочена форма економічної класифікації видатків бюджету або класифікації кредитного бюджету, який регулюється протягом бюджетного періоду, шляхом прийняття бюджетних зобов'язань та платежів, що базуються на цих зобов'язаннях, з точки зору доходу за кодами класифікації доходів, фінансовим бюджетом та класифікаційним кодом фінансування бюджет за видами боргу, відшкодування класифікаційних кодів бюджетної програми витрат спеціального фонду та бюджетних кредитів та кредитну класифікацію бюджету. Щомісячний план використання бюджету - це щомісячний розподіл бюджетних асигнувань, затверджених у кошторисі. Для обґрунтування показників видатків бюджету, що включаються до проекту кошторису, бюджетній установі потрібно подати розрахунки, які є невід'ємною частиною кошторису. Головною умовою є погодження форми розрахунків з головним розпорядником бюджетних коштів.» [4].

Як підкреслює у своїй статті Приходько Н.В., за даними сайту <http://dspace.tneu.edu.ua/bitstream316497/27731/3>: «Формування кошторису - це трудомісткий і важкий процес, що займає багато часу та його формування і затвердження проходить в декілька етапів. Головною складовою для

складання проектів кошторисів є відомості про граничні обсяги видатків бюджету загального фонду на наступний бюджетний рік. Після встановлення граничних обсягів видатків бюджету, для організації роботи, пов'язаної з складанням проектів кошторисів, головні розпорядники бюджетних коштів встановлюють для розпорядників нижчого рівня обсяги видатків, а також термін подання проектів кошторисів, розробляють та подають показники, котрі потрібні для правильного визначення видатків бюджету, забезпечують складання проектів кошторисів на бюджетні програми (функції), що виконуються безпосередньо головними розпорядниками. На підставі показників проектів кошторисів розпорядників нижчого рівня головні розпорядники формують зведені проекти кошторисів. Впродовж цього ретельно перевіряється доцільність запланованих витрат, правильність розрахунків, повноти надходження доходів або повернення кредитів, правильність їх віднесення до економічної класифікації видатків та класифікації кредитування бюджету встановлення діючих тарифних ставок (посадових окладів), норм, цін, лімітів, а також інших показників відповідно до законодавства. Головними розпорядниками на основі проектів зведених кошторисів формуються бюджетні запити, що подаються Мінфіну, місцевим фінансовим органам. В частині надходжень проектів кошторисів зазначаються планові обсяги, що передбачається спрямувати на здійснення видатків бюджету і надання кредитів із бюджету з загального та спеціального фондів проектів відповідних бюджетів. У процесі складання та затвердження проектів кошторисів залишки бюджетних коштів за спеціальним фондом кошторисів не плануються. Розподіл видатків спеціального фонду проекту кошторису проводиться виключно у межах та за рахунок відповідних надходжень, запланованих на цю мету у зазначеному фонді. Після затвердження державного і місцевих бюджетів проекти зведених кошторисів приводяться у відповідність із показниками цих бюджетів. Кошториси, плани спеціального фонду, плани асигнувань загального фонду бюджету, помісячні плани використання бюджетних коштів та плани використання бюджетних коштів затверджуються на протязі 30 календарних днів після затвердження розписів відповідних бюджетів. Мінфін, Державна фінансова інспекція, місцеві фінансові органи кожного

року в межах своєї правочинності після прийняття відповідних бюджетів перевіряють правильність складення та затвердження кошторисів.» [20].

Отже, процес планування, розгляду, затвердження та контролю за виконанням кошторисів бюджетних установ займає багато часу та охоплює багато ланок у даній сфері (рис. 1.3).

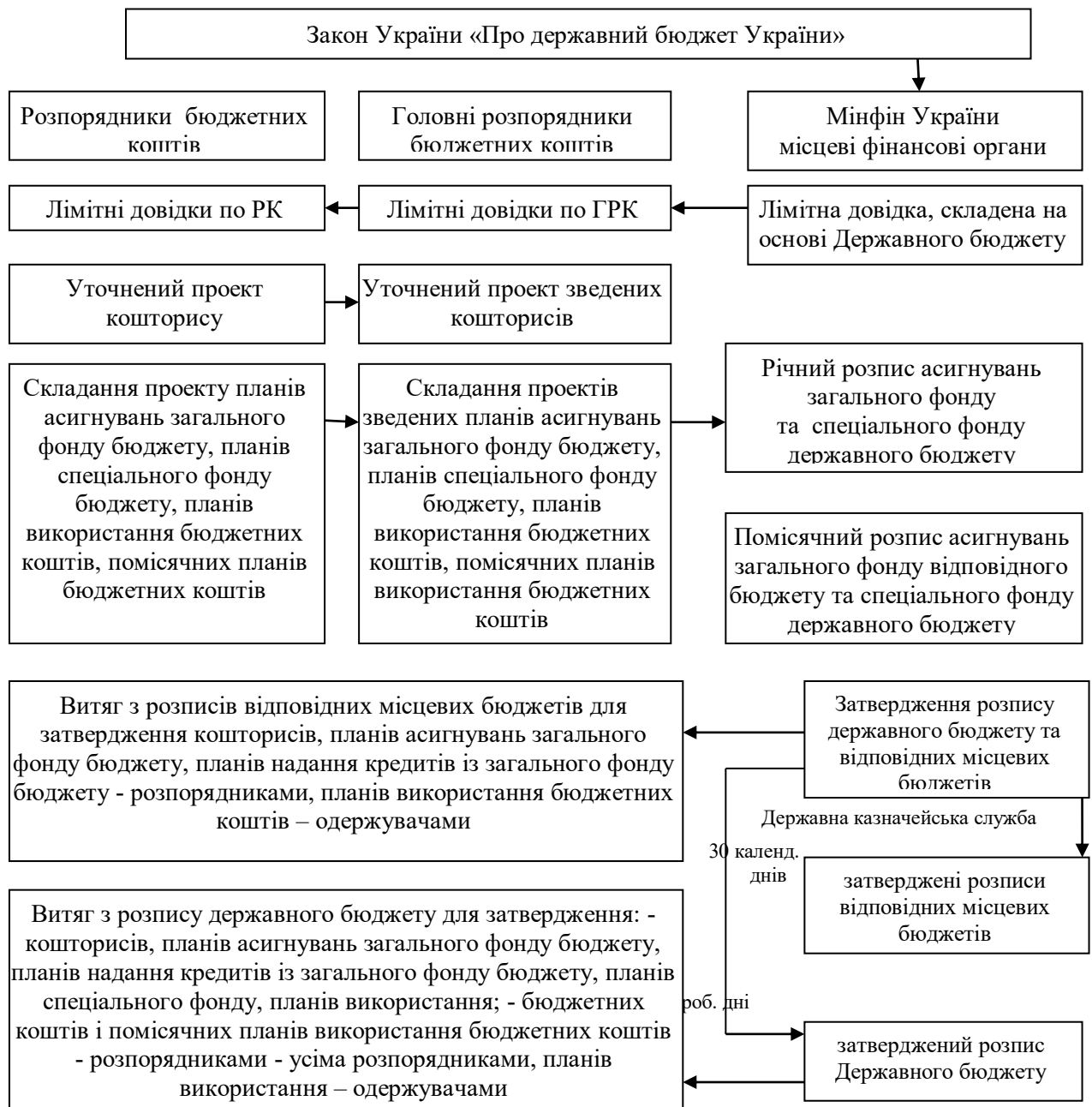

Рисунок 1.3 - Процес планування, розгляду, затвердження кошторисів

В умовах дефіциту бюджетних коштів основною проблемою, яка виникає при формуванні кошторисів доходів і витрат бюджетних установ, є

розробка та впровадження методологічної й організаційної бази, яка б сприяла наближенню прогнозних показників до реальних потреб відповідних установ.

Висновки до першого розділу:

1. Бюджетні установи створюються та функціонують з метою забезпечення виконання основних функцій держави, отже фінансування їх діяльності здійснюється за рахунок коштів бюджетів різних рівнів.

2. Бюджетні установи функціонують або за рахунок коштів Державного бюджету, або за рахунок коштів місцевих бюджетів та є платниками загальнодержавних податків та зборів. Кошти, виділені на утримання та забезпечення діяльності бюджетної установи, відображаються у кошторисі.

3. Кошторис бюджетної установи – це плановий фінансовий документ, згідно з яким розпорядники бюджетних коштів (бюджетні установи) отримують доходи та здійснюють видатки для забезпечення виконання своїх функцій, відповідно до бюджетного призначення, протягом звітного періоду (календарного року).

4. Через механізм затвердження та виконання кошторисів забезпечується взаємозв'язок між Казначейством, головними розпорядниками бюджетних коштів та розпорядниками бюджетних коштів нижчого рівня, тобто забезпечується функціонування обліково-аналітичної системи щодо фінансування та контролю у бюджетній сфері.

5. Одним з основних принципів фінансування діяльності бюджетних установ є принцип цільового використання бюджетних коштів. Отже, розпорядники бюджетних коштів мають право здійснювати видатки лише за напрямками та у відповідності до сум, які затверджено у кошторисі. В умовах дефіциту бюджетних коштів основною проблемою, яка виникає при формуванні кошторисів доходів і витрат бюджетних установ, є розробка та впровадження методологічної й організаційної бази, яка б сприяла наближенню прогнозних показників до реальних потреб відповідних установ.

РОЗДІЛ 2

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ ТА ОПОДАТКУВАННЯ ІВАНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

2.1 Організаційно-економічна характеристика Іванівської сільської ради

Адміністративним центром Іванівської сільської ради є селище Іванівка Покровського району, яке розташоване у західній його частині. Чисельність населення – 669 жителів. Територія сільської ради – 7004 га. На території Іванівської сільської ради розташовано 10 населених пунктів.

Іванівська сільська рада є платником загальнодержавних та місцевих податків і зборів, відповідно, складає та подає податкову звітність, згідно з порядком встановленим Податковим кодексом України. Інформаційною базою для складання податкової звітності Іванівської сільської ради є дані бухгалтерського обліку за різним рівнем узагальнення, а саме: дані первинних документів, реєстрів аналітичного та синтетичного обліку, форм фінансової та бюджетної звітності сільради.

В таблиці 2.1 наведено дані фінансової звітності Іванівської сільської ради (додаток А) та проведено аналіз фінансово-господарської діяльності сільради за 2017-2019р.р.

З даних таблиці 2.1 видно, що за останні три роки зросла первісна та залишкова вартість основних засобів сільради. Так, первісна вартість за весь період зросла на 1082339 грн. або на 58%, за останній рік – на 1055605 або на 56%. Залишкова вартість за весь період зросла на 217491 грн. або на 27%, за останній рік – на 204124 грн. або на 25%. При цьому відбувається значне збільшення суми зносу основних засобів: за весь період на 864848 грн. або на 82%, за останній рік – на 851481 грн., або на 80%. Це свідчить про те, що протягом періоду, який аналізується, Іванівська сільська рада отримала у своє розпорядження основні засоби, але не нові, оскільки зростання їх первісної вартості та суми нарахованого зносу відбувається значно більшими темпами, ніж зростання залишкової вартості.

Таблиця 2.1 - Аналіз основних показників діяльності Іванівської сільської ради за 2017-2019р.р.

Показники	Значення показника 2017р., грн.	Значення показника 2018р., грн.	Значення показника 2019р., грн.	Абсолют. приріст, грн. 2019/2017	Темп приросту, %	Абсолют. приріст, грн. 2019/2018	Темп приросту, %
Основні засоби:- залишкова вартість	816727	830094	1034218	217491	27,0	204124	25,0
- первісна вартість	1877088	1903822	2959427	1082339	58,0	1055605	56,0
- знос	1060361	1073728	1925209	864848	82,0	851481	80,0
Запаси	652	652	652	0,0	0,0	0,0	0,0
Дебіторська заборгованість за товари, роботи, послуги	19032	39629	40091	21059	111,0	462	2,0
Грошові кошти розпорядників бюджетних коштів	4872	4872	4872	0,0	0,0	0,0	0,0
Внесений капітал (фонд у необоротних активах)	1877088	1903822	2959427	1082339	58,0	1055605	56,0
Фінансовий результат	-1035805	-1028575	-1879594	843789	82,0	851019	83,0
Бюджетні асигнування	1697516	1959258	1270548	-426968	26,0	-688710	36,0
Всього доходів від обмінних операцій	1697516	1959258	1270548	-426968	26,0	-688710	36,0
Трансферти	398600	53479	66000	-332600	84,0	12521	24,0
Інші доходи від необмінних операцій	10634	26095	30950	20316	191,0	4855	19,0
Всього доходів від необмінних операцій	409234	79574	96950	-312284	77,0	17376	22,0
Всього доходів	2106750	2038832	1367498	-739252	35,0	-671334	33,0
Витрати на виконання бюджетних програм	1797323	1946028	1304954	-492369	28,0	-641074	33,0
Всього витрат за обмінними операціями	1797323	1946028	1304954	-492369	28,0	-641074	33,0
Трансферти	398600	53479	66000	-332600	84,0	12521	24,0
Інші витрати від необмінних операцій	10634	32095	40950	30316	285,0	8855	28,0
Всього витрат від необмінних операцій	409234	85574	106950	-302284	74,0	21376	25,0
Всього витрат	2206557	2031602	1411904	-794653	36,0	-619698	31,0
Профіцит / дефіцит	-99807	7230	-44406	55401	56,0	-51636	X

Таблиця 2.2.- Аналіз кошторисів Іванівської сільської ради за 2017-2019р.р. грн.

Показники	КЕКВ	2017 рік	2018 рік	2019 рік	Абс. приріст 2019/2017	Темп приросту, %
Організаційне, інформаційно-аналітичне, технічне забезпечення діяльності сільської ради						
Надходження коштів із загального фонду бюджету	X	363600	803700	775100	411500	114,0
Видатки усього, в тому числі:	X	363600	803700	775100	411500	114,0
Поточні видатки:	2000	363600	803700	775100	411500	114,0
- Заробітна плата	2111	263400	593000	497100	233700	89,0
- Нарахування на заробітну плату	2120	58000	130500	109400	51400	89,0
- Предмети, матеріали, обладнання, інвентар	2210	8000	19000	17000	9000	113,0
- Оплата послуг (крім комунальних)	2240	10200	20000	42500	32300	317,0
- Оплата комунальних послуг	2270	24000	41200	109100	85100	355,0
Інші дотації з місцевого бюджету						
Надходження коштів із загального фонду бюджету	X	395300	30000	36000	-359300	91,0
Видатки усього, в тому числі:	X	395300	30000	36000	-359300	91,0
Поточні видатки:	2000	395300	30000	36000	-359300	91,0
Поточні трансферти органам державного управління інших рівнів	2620	395300	30000	36000	-359300	91,0
Організація благоустрою населених пунктів						
Надходження коштів із загального фонду бюджету	X	47200	288300	45000	-2200	5,0
Видатки усього, в тому числі:	X	47200	288300	45000	-2200	5,0
Поточні видатки:	2000	47200	288300	45000	-2200	5,0
- Заробітна плата	2111	0,0	0,0	12800	12800	X
- Нарахування на заробітну плату	2120	0,0	0,0	2200	2200	X
- Предмети, матеріали, обладнання, інвентар	2210	0,0	200000	0,0	0,0	0,0
- Оплата послуг (крім комунальних)	2240	47200	88300	30000	-17200	37,0
Здійснення заходів із землеустрою та забезпечення функціонування водопровідно-каналізаційного господарства						
Надходження коштів із загального фонду бюджету	X	400000	0,0	40300	-359700	90,0
Видатки усього, в тому числі:	X	400000	0,0	40300	-359700	90,0
Поточні видатки:	2000	400000	0,0	40300	-359700	90,0
- Оплата послуг (крім комунальних)	2240	400000	0,0	0,0	-400000	100,0
- Окремі заходи по реалізації регіональних програм	2280	0,0	0,0	40300	40300	X
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури за рахунок коштів місцевого бюджету						
Надходження коштів із загального фонду бюджету	X	0,0	600000	578000	578000	X
Видатки усього, в тому числі:	X	0,0	600000	578000	578000	X
Поточні видатки:	2000	0,0	600000	578000	578000	X
- Оплата послуг (крім комунальних)	2240	0,0	600000	578000	578000	X

При цьому більшу частину основних засобів сільрада отримала у 2019р. Відповідно до зміни первісної вартості основних засобів відбувається зміна внесеного капіталу (фонду в необоротних активах).

За період 2017-2019р.р. зросла сума дебіторської заборгованості за товари, роботи, послуги: за весь період – на 21059 грн. або на 111%, за останній рік – на 462 грн. або на 2%. Тобто у 2018р. значно зросла заборгованість дебіторів за надані їм послуги.

Фінансовий результат діяльності Іванівської сільської ради за весь період, що аналізується, має від'ємне значення. У 2018р. його розмір майже не змінився, а у 2019р. відбулось погіршення ситуації, про що свідчить зростання від'ємного значення фінансового результату на 851019 грн. або на 83%.

Бюджетні асигнування, а відповідно й доходи від обмінних операцій, за весь період зменшились на 426968 грн. або на 26%, за останній рік – на 688710 грн. або на 36%. Доходи від необмінних операцій (трансферти та інші доходи від необмінних операцій) також зменшуються: за весь період на 312284 грн. або на 77%, за останній рік – на 17376 грн. або на 22%. Відповідно загальна сума доходів за весь період зменшилась на 739252 грн. або на 35%, за останній рік – на 671334 грн. або на 33%.

Витрати на виконання бюджетних програм (витрати за обмінними операціями) також зменшуються: за весь період на 492369 грн. або на 28%, за 2019р. – на 641074 грн. або на 33%. Витрати за необмінними операціями (трансферти та інші витрати від необмінних операцій) також зменшуються: за весь період на 302284 грн. або на 74%, за останній рік – на 21376 грн. або на 25%. Внаслідок цього загальна сума витрат сільради зменшилась за весь період на 794653 грн. або на 36%, у 2019р. – на 619698 грн. або на 31%.

Внаслідок того, що у 2017р. та 2019р. витрати сільради перевищували її доходи, дефіцит сільського бюджету склав 99807 грн. та 44406 грн. відповідно. У 2018р. доходи перевищили витрати та профіцит склав 7230 грн.

Для більш глибокого аналізу діяльності сільради необхідно проаналізувати виконання кошторисів.

2.2 Аналіз виконання кошторисів Іванівської сільської ради

Для того, щоб проаналізувати виконання кошторисів Іванівської сільської ради (додаток Б) необхідно скласти таблицю, яка показує динаміку надходження та витрачання коштів за різними напрямками діяльності сільради (табл. 2.2).

У таблиці 2.3 показано структуру видатків Іванівської сільської ради за 2017-2019р.р.

Таблиця 2.3 - Структура видатків Іванівської сільської ради за даними кошторисів за 2017-2019р.р. грн.

Напрямок діяльності	2017 рік		2018 рік		2019 рік	
	Розмір видатків, грн.	Структура видатків, %	Розмір видатків, грн.	Структура видатків, %	Розмір видатків, грн.	Структура видатків, %
Організаційно-інформаційне, аналітичне та матеріально-технічне забезпечення діяльності ради	363600	30,0	803700	46,0	775100	52,0
Організація благоустрою селища	47200	4,0	288300	17,0	45000	4,0
Здійснення заходів із землеустрою та забезпечення функціонування водо-провідно-каналізаційного господарства	400000	34,0	0,0	0,0	40300	3,0
Утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури	0,0	0,0	600000	35,0	578000	39,0
Інші дотації з місцевого бюджету	395300	32,0	30000	2,0	36000	2,0
Разом	1206100	100,0	1722000	100,0	1474400	100,0

На рис. 3.1 графічно зображено динаміку надходжень та видатків Іванівської сільської ради за даними кошторисів за 2017-2019р.р.

За даними таблиць 2.2 та 2.3 можна побачити, що простежується тенденція до збільшення надходження та витрачання коштів на організаційно-інформаційне, матеріально-технічне та інше забезпечення діяльності сільради. Так, за три роки надходження та витрати за цим напрямком зросли на 411500 грн. або на 114%, а їх питома вага змінились з 30% до 52%.

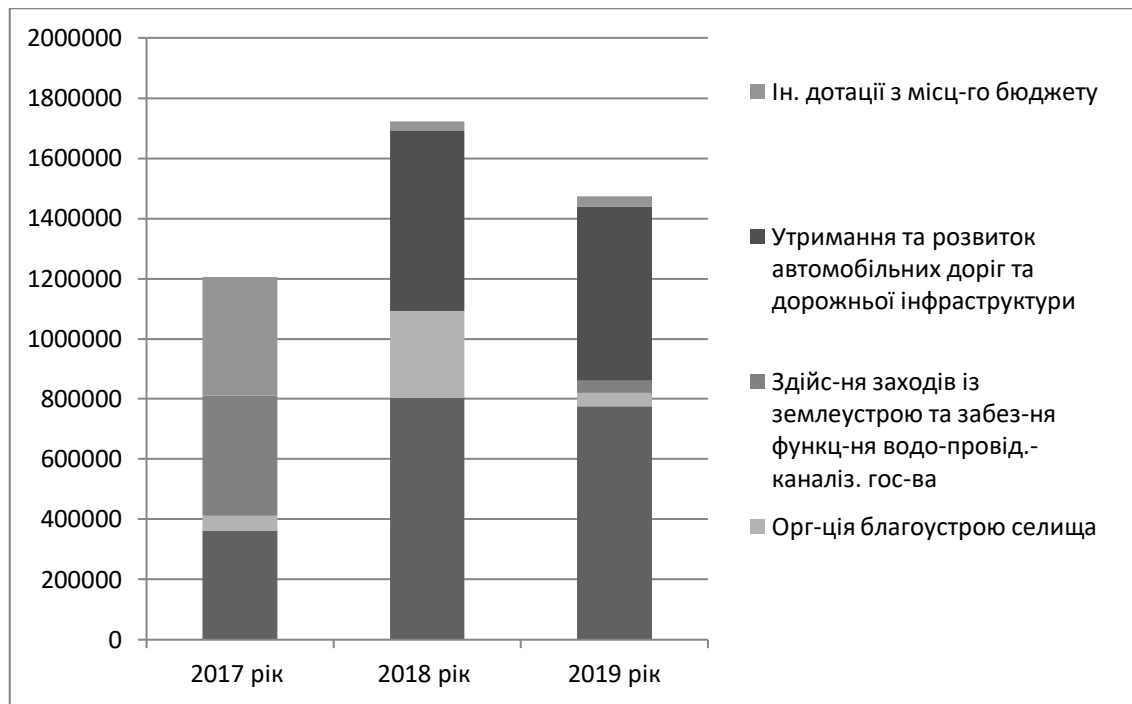

Рисунок 2.1 - Динаміка надходжень та видатків Іванівської сільської ради за даними кошторисів (план) за 2017-2019р.р.

За економічними елементами ці витрати збільшилися таким чином: на заробітну плату та відрахування на соціальні заходи – на 89%, на матеріали – на 113%, на оплату послуг (крім комунальних) – на 317%, на оплату комунальних послуг – на 355%.

Інші дотації з місцевого бюджету, навпаки, скорочуються: у 2017р. їх сума склала 395300 грн., що складає 32% витрат, у 2018р. – 30000 грн. (2%), у 2019р. – 36000 грн. (2%). Взагалі за три роки сума цих надходжень та витрат зменшилась на 359300 грн. або на 91%.

Надходження коштів та витрати на організацію благоустрою селища у 2017р. та 2019р. майже не змінились: 47200 грн. та 45000 грн. відповідно, питома вага склала 4%. У 2018р. спостерігається збільшення цих витрат: їх сума склала 288300 грн. а питома вага 17%. У 2017р. були значні надходження та витрачання коштів на забезпечення функціонування водопровідно-каналізаційного господарства: 400000 грн., що склало 34%. Це пов'язано з ремонтними та налагоджувальними роботами у цій сфері. У 2019р. були

понесені витрати на здійснення заходів із землеустрою: 40300 грн., що склало 3%.

У 2018р. та 2019р. у зв'язку з необхідністю ремонтних робіт було профінансовано утримання та розвиток автомобільних доріг та дорожньої інфраструктури селища: у 2018р. – 600000 грн., що склало 35% всіх витрат; у 2019р. – 578000 грн., що склало 39% всіх річних надходжень та витрат сільради.

Для аналізу виконання кошторисів необхідно зіставити фактичні надходження коштів (доходи) та їх витрачання (видатки) (рис. 3.2).

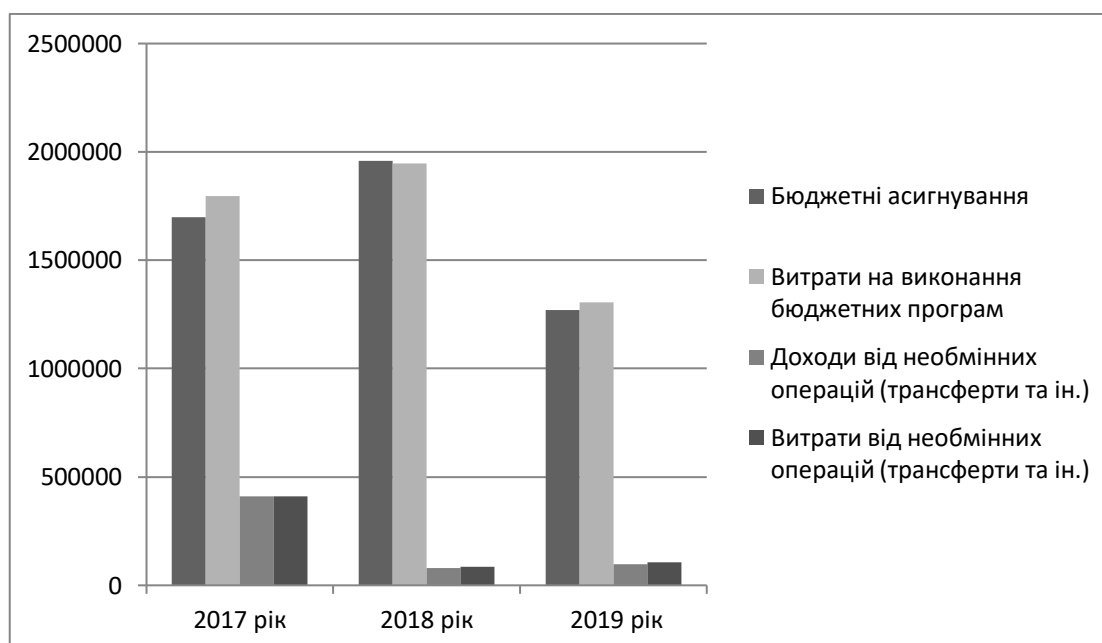

Рисунок 2.2 - Фактичні надходження коштів (доходи) та витрачання коштів (видатки) Іванівської сільської ради за 2017-2019р.р.

За рисунком 3.2 та даними таблиці 2.2 видно, що у 2017р. та 2019р. фактичні витрати на виконання бюджетних програм перевищили фактичні бюджетні асигнування. Це призвело до дефіциту місцевого бюджету у ці роки: у 2017р. – 99807 грн., у 2019р. – 44406 грн. Взагалі за період, що аналізується, відбулося суттєве скорочення бюджетних асигнувань діяльності Іванівської сільської ради: на 426968 грн. або на 26%, тобто скорочується її фінансування, що формує реалії, в яких необхідно функціонувати в більш економічному режимі.

2.3 Організація обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради

Облік результатів виконання кошторисів в Іванівській сільській раді – це процес обліку результатів діяльності ради за загальним та спеціальним фондами. З цією метою наприкінці звітного періоду всі доходи і витрати списуються на рахунок результатів виконання кошторису (рис. 2.3).

Рисунок 2.3 – Схема процесу формування результату діяльності Іванівської сільської ради

Отже, процес обліку результатів діяльності включає облік доходів та витрат сільради за загальним та спеціальним фондами. До основних завдань обліку доходів, витрат та результатів діяльності Іванівської сільської ради відносяться такі:

- своєчасне, повне та достовірне відображення інформації щодо отриманих доходів та понесених витрат;
- розробка робочої номенклатури економічної класифікації витрат;
- формування робочої номенклатури статей витрат;

- прогнозування системи показників щодо доходів та витрат майбутніх звітних періодів;
- безперервне забезпечення апарату управління оперативною інформацією щодо надходження доходів та здійснення витрат;
- забезпечення користувачів достовірною інформацією щодо результатів виконання кошторису.

Отже, доходи Іванівської сільської ради складаються з доходів по загальному та спеціальному фондах та доходів за власними джерелами надходження. Бухгалтерський облік доходів у сільраді здійснюється у відповідності до вимог НПСБОДС 124 «Доходи» [10].

Доходи загального фонду узагальнюються на рахунку 70 «Доходи за бюджетними асигнуваннями», доходи спеціального фонду - на рахунках 71 – 75. Типову кореспонденцію з обліку доходів Іванівської сільської ради наведено у додатку В (таблиця В1).

Порядок відображення операцій щодо обліку доходів (бюджетних асигнувань) Іванівської сільської ради наведено на рис. 2.4.

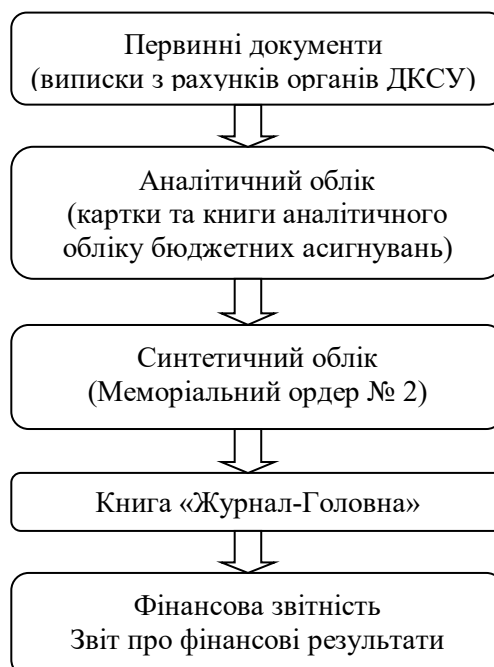

Рисунок 2.4 - Порядок відображення операцій щодо обліку доходів (бюджетних асигнувань) Іванівської сільської ради

Витрати бюджетної установи – це кошти, спрямовані на забезпечення діяльності та виконання її функції, що передбачені відповідним бюджетом.

Бухгалтерський облік витрат Іванівської сільської ради здійснюється у відповідності до вимог НП(С)БОДС 135 «Витрати» [10]. Витрати загального фонду узагальнюються на рахунку 80 «Витрати на виконання бюджетних програм», витрати спеціального фонду - на рахунках 81 – 85. Типову кореспонденцію з обліку витрат Іванівської сільської ради наведено у додатку В (таблиця В2).

Витрати бюджетних установ поділяються на касові та фактичні. Касові витрати – це суми коштів, які проведені органом Державного казначейства з відповідного рахунку.

Фактичні витрати – це фактично понесені витрати по виконанню кошторису, які підтверджені відповідними первинними документами.

Схему облікового процесу касових витрат сільради наведено на рис. 2.5, фактичних витрат – на рис. 2.6.

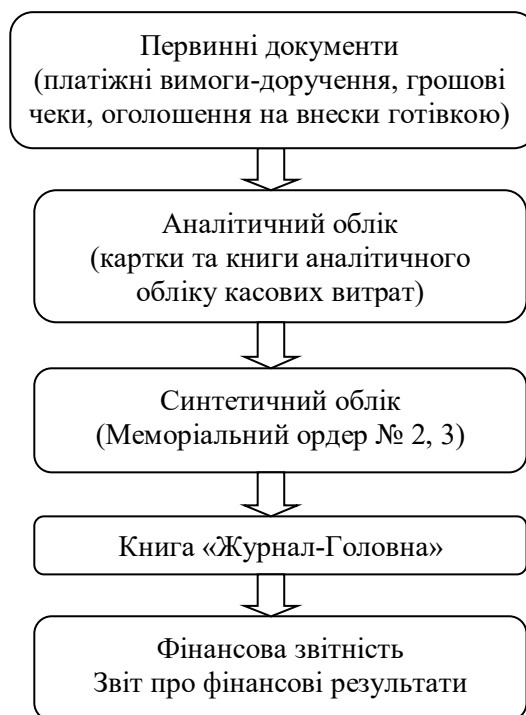

Рисунок 2.5 - Порядок відображення операцій щодо обліку касових витрат Іванівської сільської ради

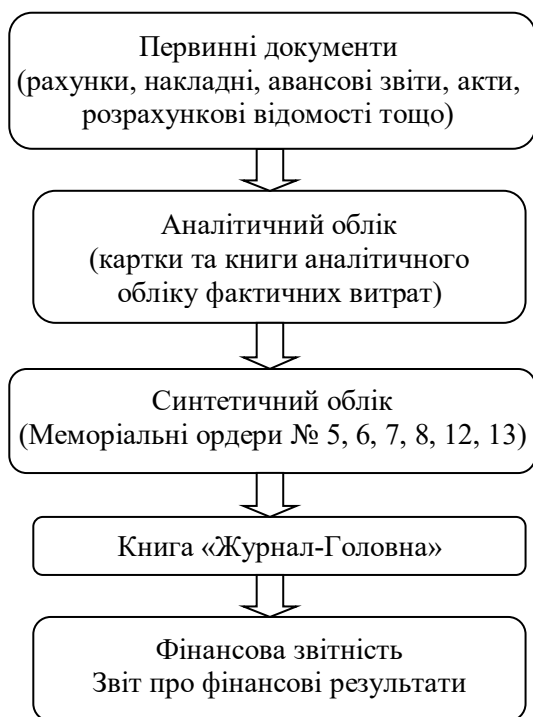

Рисунок 2.6 - Порядок відображення операцій щодо обліку фактичних витрат Іванівської сільської ради

Наступним етапом обліку виконання кошторису є розрахунок фінансового результату шляхом зіставлення доходів з фактичними витратами за звітний період.

Процес обліку результатів виконання кошторису відбувається в два етапи:

1. Списання сум заключних оборотів з рахунків обліку доходів та витрат.
2. Розрахунок та відображення в звітності результату виконання кошторису.

На першому етапі закриттю підлягають залишки субрахунків Класу 7 «Доходи» та Класу 8 «Витрати» на рахунок 55 «Фінансовий результат» за схемою, яку наведено на рисунку 2.7.

Відображення витрат	Клас 8 «Витрати»		Списання витрат	Рахунок 55 «Фінансовий результат»		Списання доходів	Клас 7 «Доходи»		Відображення доходів
→	Дт	Кт	→	Дт	Кт	←	Дт	Кт	←

Рисунок 2.7 – Схема обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради

Типову кореспонденцію обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради наведено у додатку В (таблиця В3).

На другому етапі визначення результату виконання кошторису відбувається відображенні його у звітності. Склад звітності Іванівської сільської ради відображено на рисунку 2.8.

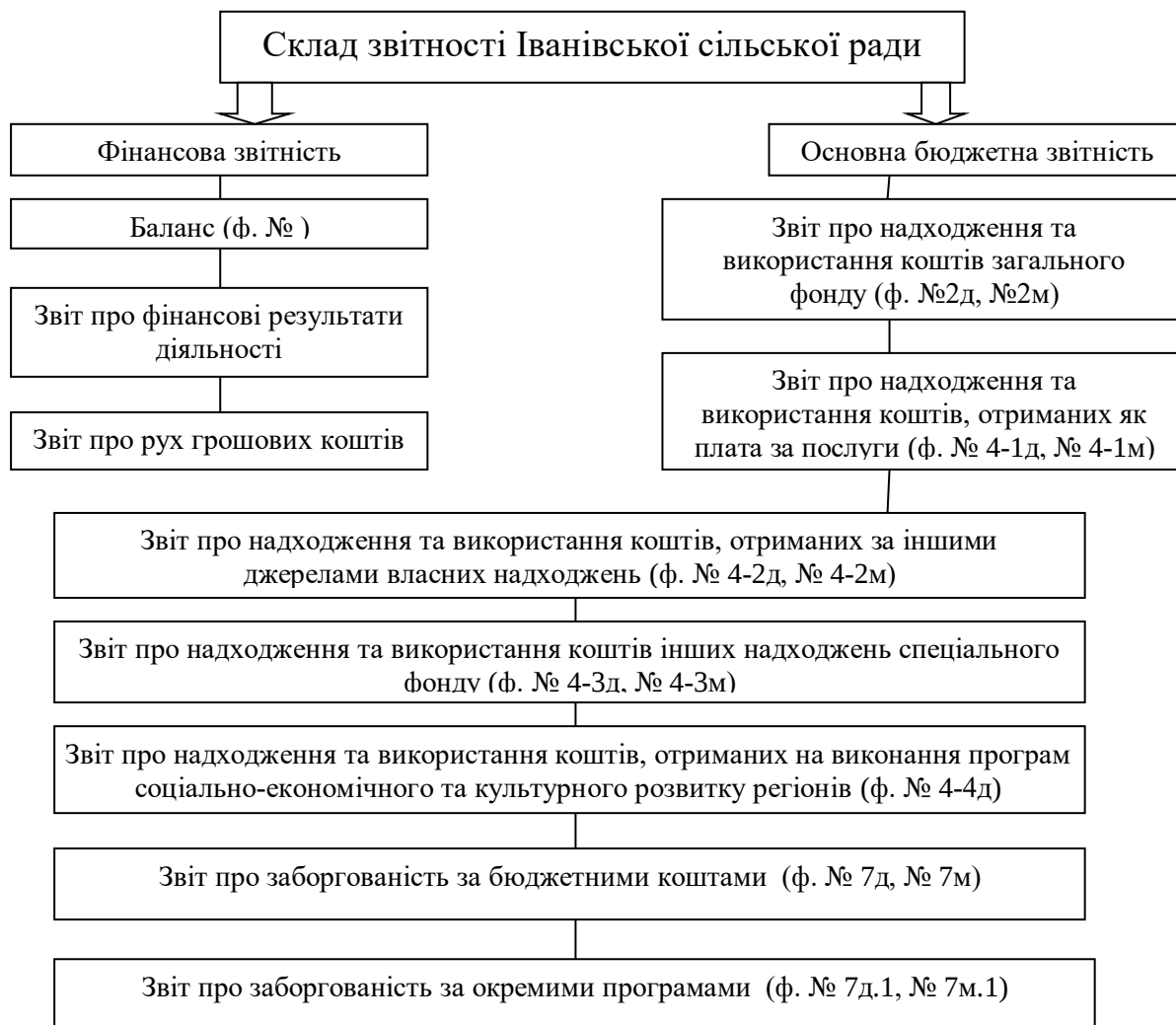

Рисунок 2.8 – Склад звітності Іванівської сільської ради

Висновки до другого розділу:

1. Адміністративним центром Іванівської сільської ради є селище Іванівка Покровського району, яке розташоване у західній його частині. Чисельність населення – 669 жителів. Територія сільської ради – 7004 га. На території Іванівської сільської ради розташовано 10 населених пунктів.

2. У 2017р. та 2019р. фактичні витрати на виконання бюджетних програм перевищили фактичні бюджетні асигнування. Це призвело до дефіциту місцевого бюджету у ці роки: у 2017р. – 99807 грн., у 2019р. – 44406 грн. Взагалі за період, що аналізується, відбулося суттєве скорочення бюджетних асигнувань діяльності Іванівської сільської ради: на 426968 грн. або на 26%, тобто скорочується її фінансування, що формує реалії, в яких необхідно функціонувати в більш економічному режимі.

3. Облік результатів виконання кошторисів в Іванівській сільській раді – це процес обліку результатів діяльності ради за загальним та спеціальним фондами. З цією метою наприкінці звітнього періоду всі доходи і витрати списуються на рахунок результатів виконання кошторису.

4. Процес обліку результатів виконання кошторису відбувається в два етапи:

- 1) Списання сум заключних оборотів з рахунків обліку доходів та витрат.
- 2) Розрахунок та відображення в звітності результату виконання кошторису.

РОЗДІЛ 3

УДОСКОНАЛЕННЯ БУХГАЛТЕРСЬКОГО ОБЛІКУ ТА СИСТЕМИ ВНУТРІШНЬОГО КОНТРОЛЮ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ВИКОНАННЯ КОШТОРИСІВ ІВАНІВСЬКОЇ СІЛЬСЬКОЇ РАДИ

3.1 Удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів сільради

Внутрішній контроль в умовах обмеженості фінансових ресурсів повинен здійснюватись на всіх етапах бюджетного процесу. Метою внутрішнього контролю в Іванівській сільській раді є забезпечення дотримання режиму економії та цільового використання всіх ресурсів при виконанні функцій установи. Відповідальність за організацію системи внутрішнього контролю сільради несе її голова.

Білуха М.Т. зазначає, сайт http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_42: «Основними завданнями ревізії виконання кошторисів бюджетних установ полягають у наступному: дати об'єктивну оцінку стану виконання кошторису на утримання бюджетних установ; виявити порушення фінансової та бюджетної дисципліни, допущені в господарсько-фінансовій діяльності бюджетних установ щодо виконання чинних законодавчих і нормативних актів уряду України, які стосуються: підвищення ефективності витрачання бюджетних коштів за видами видатків на їхню функціональну діяльність, забезпечення ощадливого витрачання та збереження коштів і матеріальних цінностей, ведення бухгалтерського обліку та складання звітності; розробити заходи для ліквідації виявлених порушень і недоліків, відшкодування збитків, завданих бюджетній установі діями чи бездіяльністю відповідальних службових осіб; запобігати зловживанням і недолікам у подальшій роботі ревізованої бюджетної установи.» [2].

Внутрішній контроль в Іванівській сільській раді здійснюється головним бухгалтером та членами інвентаризаційної комісії. Основні процедури внутрішнього контролю сільради наведено на рис. 3.1.

Рисунок 3.1 – Процедури внутрішнього контролю Іванівської сільської ради

Для забезпечення процесу управління діяльністю сільради необхідно мати оперативну та надійну інформацію, джерелом якої слугує система бухгалтерського обліку установи. Внутрішній контроль, в свою чергу, покликаний забезпечити упевненість в надійності даної інформації. Інформаційними джерелами внутрішнього контролю за правильністю виконання кошторисів сільради є такі документи: первинні, облікові аналітичні та синтетичні регістри, фінансова звітність, бюджетна звітність, кошториси доходів і витрат тощо (додаток Г).

Даценко Г.В. у своєму дослідженні підкреслює, сайт http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_42: «Ревізія кошторису є комплексною та всеохоплюючою щодо діяльності бюджетної установи, адже у кошторисі визначається обсяг і спрямування коштів для виконання бюджетною установою своїх функцій, досягнення цілей, визначених на рік відповідно до бюджетних призначень. Метою перевірки кошторису бюджетної установи є встановлення

правильності затверджених кошторису та плану асигнувань і контроль здійснення витрат у межах зазначених планових документів. Оцінка виконання кошторису доходів і видатків проводиться методом аналізу на підставі даних поточної звітності про кошторисні цільові призначення бюджетних коштів, касові та фактичні видатки в розрізі їхніх видів за кодами економічної класифікації. Основними порушеннями, які виявляють під час проведення ревізії, є: перевищення окремих видів видатків за кошторисом, наявність непередбачених кошторисом видатків, порушення чинного законодавства про закупівлю товарів, робіт (послуг) за державні кошти, перерахування авансів і платежів за безтоварними рахунками, часткова оплата за рахунок бюджетних коштів витрат, джерелом фінансування яких мають бути позабюджетні спеціальні кошти.» [3].

Дослідження організації внутрішнього контролю в умовах Іванівської сільської ради показало, що внутрішній контроль в основному зводиться лише до перевірки правильності відображення в обліку господарських операцій. Не розроблено основні організаційні заходи: не встановлено перелік осіб, відповідальних за здійснення контролю, не визначено форми та процедури контролю за виконанням кошторису, відсутній план реалізації контрольних дій.

Отже, пропонується організувати внутрішній контроль за виконанням кошторисів в Іванівській сільській раді за шістьма етапами, сайт http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_42: «І. Організаційно-науковий. На цьому етапі нами рекомендується проводити наступні процедури: перевірка прав відповідних органів влади затверджувати кошторис даної установи; перевірка відповідності сум надходжень із загального фонду; перевірка підтвердження дохідної частини спеціального фонду кошторису розрахункам доходів за усіма її джерелами; перевірка врахування у видатковій частині кошторису об'єктивної потреби в коштах, виходячи з основних виробничих показників і контингенту; перевірка забезпеченості першочергово бюджетними коштами видатки на оплату праці з нарахуваннями, а також на господарське утримання установи; перевірка обґрунтованості показників видатків у кошторисі відповідними розрахунками за кожним кодом економічної

класифікації тощо. II. Нормативно-правовий. Включає в себе проведення наступних процедур: перевірка дотримання законодавчих вимог щодо виконання кошторису; перевірка дотримання нормативів, щодо показників, які закладені в кошторисі та інші. III. Розрахунково-аналітичний. Встановлюється наявність об'єктивної потреби у перерозподілі чи скороченні асигнувань бюджетної установи; аналізується, чи внесено відповідні зміни до річного розпису асигнувань бюджету з урахуванням особливостей спеціального фонду; перевіряється, чи відповідає уточнений обсяг видатків зі спеціального фонду сумі уточненого обсягу доходів і залишків коштів на початок року та інші аналітичні процедури. IV. Враховуючи складність та багатогранність фінансового контролю за виконанням кошторису бюджетної установи, вважаємо за доцільне виокремити наступний етап – перевірку облікових даних, який буде включати: перевірку стану первинного обліку; перевірку дотримання методики ведення бухгалтерського обліку та інші процедури, пов'язані безпосередньо з контролем облікових даних. V. Перевірка достовірності звітних даних – п'ятий етап контролю: перевірка дотримання розпорядниками бюджетних коштів термінів подання фінансової звітності; зіставлення та перевірка взаємозв'язку показників, відображених у різних формах фінансової звітності. VI. Узагальнення результатів контролю – заключний етап фінансового контролю виконання кошторису – має включати наступні процедури: складання проміжних довідок, звітів; складання акту ревізії; розробка методичних рекомендацій тощо.» [3].

Узагальнену схему запропонованого порядку проведення внутрішнього контролю за виконанням кошторисів в Іванівській сільській раді наведено у додатку Д.

Система внутрішнього контролю бюджетної установи повинна проводити аналіз виконання кошторисів з метою встановлення фактів наявності відхилень у їх виконанні, встановлення причин та запобігання негативних наслідків. Основні випадки відхилень у виконанні кошторисів та їх причини, що можуть виникати у діяльності Іванівської сільської ради наведено на рис. 3.2.

Рисунок 3.2. - Основні випадки відхилень у виконанні кошторисів та їх причини, що можуть виникати у діяльності Іванівської сільської ради

3.2 Рекомендації з забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді

Як показав аналіз організації облікового процесу в Іванівській сільській раді, в установі використовується меморіально-ордерна форма обліку, одним з головних недоліків якої є трудомісткість. Ведення цієї форми передбачає складання великої кількості додаткових вибірок, проміжних форм звітності,

ведення розрахунків, оскільки вона не враховує всі специфічні показники функціонування бюджетних установ у сучасних умовах.

В Іванівській сільській раді меморіально-ордерна форма обліку ведеться з елементами таблично-автоматизованої форми. При якій бухгалтери вручну створюють на комп'ютері спеціальні таблиці за допомогою табличного редактора Excel, який входить до стандартного пакету прикладних програм Microsoft Office. В них формують деякі допоміжні бухгалтерські реєстри, вносять дані, необхідні для розрахунку показників та складання планів бюджетних асигнувань, кошторисів, звітів та інших бухгалтерських документів.

Отже, на основі використання електронних додатків MS Excel можна забезпечити лише виконання деяких окремих функцій (формування документів, аналітичних показників, проведення розрахунків, відображення господарських операцій тощо). Але це не забезпечує ведення бухгалтерського обліку бюджетної установи як цілісної комплексної системи.

Таким чином, пропонується впровадження та застосування для Іванівської сільської ради спеціально розробленої автоматизованої програми, яка дозволить організувати бюджетне управління в установі, яке включає й контроль за виконанням затверджених кошторисів.

Руслана Скалюк у своєму дослідженні зазначає, сайт <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2582>: «Процес автоматизації бюджетного обліку спрямований на удосконалення технологій бухгалтерського обліку й обробки економічної (у т. ч. Облікової інформації у бюджетних організаціях. Ефективне застосування сучасних технологій автоматизації обліку в бюджетних установах дає змогу забезпечити раціональне використання наявних ресурсів бюджетної сфери. В умовах застосування комп'ютерних технологій та програмних продуктів для автоматизації бюджетного обліку відбувається трансформація системи бухгалтерського обліку й облікових процедур, що супроводжується підвищенням якості та рівня ефективності процесу управління в бюджетних установах. Застосування програм автоматизації бюджетного обліку суттєво підвищує якість обробки облікової інформації у бюджетних установах. Крім того, використання комп'ютерної техніки змінює зміст та організацію праці облікового персоналу, зокрема зменшується кількість ручних операцій з обробки первинних документів,

систематизації облікових показників, заповнення регістрів і форм звітності. Облікова праця стає більш творчою, спрямованою на організацію й удосконалення процедур бухгалтерського обліку в бюджетних організаціях.» [24].

Запровадження автоматизованої системи бухгалтерського обліку, електронного документообігу, в тому числі, подання електронної звітності, у сільській місцевості є загальною та суттєвою проблемою, яка на сьогодні ще залишається до кінця не вирішеною. Часткова автоматизація, яка запроваджена в багатьох сільських установах, в тому числі й в Іванівській сільській раді, не дозволяє належним чином систематизувати дані обліку, створити єдину базу даних для ефективного контролю, аналізу та отримання оперативної інформації для прийняття управлінських рішень.

Р.Скалюк вважає, сайт <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2582>: «основними перевагами застосування сучасних інформаційних технологій для автоматизації облікових процедур у бюджетних установах є такі: 1) обробка та збереження великої кількості однакових у структурному плані одиниць облікової інформації; 2) можливість здійснення вибірки необхідної інформації з великої кількості даних; 3) достовірне і безпомилкове здійснення математичних розрахунків; 4) оперативне отримання даних, необхідних для ухвалення обґрунтованих управлінських рішень; 5) багаторазове відтворення дій. Більше того, використання засобів автоматизації дає змогу повністю вирішити проблему точності формування й оперативності забезпечення обліковою інформацією державних службовців бюджетних установ для обґрунтованого ухвалення та реалізації ефективних управлінських рішень.» [24].

Система бухгалтерського обліку бюджетної установи є основополагаючою складовою її загальної системи управління. Процес автоматизації бухгалтерського обліку Іванівської сільської ради дасть змогу забезпечити підвищення ефективності всіх облікових процедур, рівня якості та ефективності управління в установі. Використання якісного програмного продукту сприятиме формуванню цілісної інформаційної системи, на основі даних якої стане можливим здійснення оперативного аналізу ефективності виконання функцій сільради, прийняття та ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

Процес впровадження автоматизації бухгалтерського обліку бюджетної установи повинен провадитися в декілька послідовних етапів, які пропонуються для Іванівської сільської ради (табл. 3.1).

Таблиця 3.1.-

Етапи процесу впровадження автоматизації бухгалтерського обліку
Іванівської сільської ради [24]

Етап процесу	Характеристика етапу процесу впровадження автоматизації бухгалтерського обліку
Перший	Обґрунтування облікової політики у межах нормативної бази
Другий	Формування моделі системи внутрішньогосподарського обліку і контролю діяльності бюджетної установи
Третій	Забезпечення адаптації та удосконалення процедур бухгалтерського обліку відповідно до конкретних умов діяльності установи
Четвертий	Вибір ефективного програмного забезпечення бухгалтерського обліку, способу обробки, фіксації й архівування інформації. Організація процесу електронного документообігу
П'ятий	Забезпечення формування відповідної кількості автоматизованих робочих місць для працівників бухгалтерії установи
Шостий	Реалізація облікової політики і забезпечення ефективного функціонування автоматизованої системи бухгалтерського обліку в установі
Сьомий	Комплексна оцінка ефективності процесу автоматизації системи бухгалтерського обліку в установі

Для забезпечення повноцінного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді пропонується до впровадження прогресивний програмний продукт «Парус-Бюджет».

Дана система має такі характеристики, сайт <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2582>: «є комплексною системою автоматизації облікових завдань для бюджетних установ. Ця система розроблена відповідно до вимог бюджетної класифікації та враховує останні зміни у веденні бухгалтерського обліку, які визначені чинним законодавством і методологією бухгалтерського обліку у бюджетній сфері. Функціональні можливості програмного продукту Парус-Бюджет реалізуються за рахунок наявності таких комплексів управління: 1) комплекс управління фінансово-економічною діяльністю охоплює такі підсистеми: планування та фінансування (підготовка, обробка типових форм бюджетного документообігу, розподіл фінансування між розпорядниками бюджетних коштів тощо); бухгалтерського обліку (підготовка, обробка документів первинного й аналітичного обліку,

ведення розширеного обліку в розрізі бюджетної класифікації, валютного обліку, обліку відпрацьованого часу); обліку розрахунку заробітної плати; звітності та центру обліку (автоматизація формування, перевірка, аналіз підсумкових бухгалтерських звітів, формування і розподіл між підзвітними організаціями змінених методик та форм звітності, виключення можливості помилок у звітах); 2) комплекс управління матеріально-технічним забезпеченням формується із таких підсистем: управління складським обліком; обліку договорів; централізованого матеріально-технічного постачання; кадрів і штатного розпису; синхронізації даних (централізоване налаштування правил завантаження та обробки інформації, взаємоперевірка нормативно-довідкової інформації, розсилка налаштувань абонентським підрозділам); візуалізації даних – серверний додаток (вибір інформативних показників, вибір форм їх відображення, з'єднання клієнтського місця із серверним додатком системи, відображення динамічних рядів у вигляді діаграм тощо).» [24].

Основні характеристики складових комплексів програмного забезпечення «Парус-Бюджет» узагальнено у додатку К.

Суттєвою перевагою данного програмного продукту є забезпечення узгодженої спільної роботи в інформаційній обліковій системі великої кількості користувачів, оскільки кожен з них у процесі роботи для якісного та оперативного виконання своїх обов'язків може користатися будь-якими даними, які знаходяться в межах його повноважень.

Формування та використання запропонованої автоматизованої інформаційної системи забезпечить в Іванівській сільській раді оперативне вирішення завдань бухгалтерського обліку, якісний контроль за ефективним використанням грошових та матеріальних ресурсів, за формуванням доходів і здійсненням витрат установи, аналіз виконання кошторисів.

Висновки до третього розділу:

1. Внутрішній контроль в умовах обмеженості фінансових ресурсів повинен здійснюватись на всіх етапах бюджетного процесу. Метою внутрішнього контролю в Іванівській сільській раді є забезпечення дотримання режиму економії та цільового використання всіх ресурсів при виконанні

функцій установи. Відповідальність за організацію системи внутрішнього контролю сільради несе її голова.

2. Дослідження організації внутрішнього контролю в умовах Іванівської сільської ради показало, що внутрішній контроль в основному зводиться лише до перевірки правильності відображення в обліку господарських операцій. Не розроблено основні організаційні заходи: не встановлено перелік осіб, відповідальних за здійснення контролю, не визначено форми та процедури контролю за виконанням кошторису, відсутній план реалізації контрольних дій. Отже, пропонується організувати внутрішній контроль за виконанням кошторисів в Іванівській сільській раді за розробленою програмою.

3. В Іванівській сільській раді меморіально-ордерна форма обліку ведеться з елементами таблично-автоматизованої форми. При якій бухгалтери вручну створюють на комп'ютері спеціальні таблиці за допомогою табличного редактора Excel, який входить до стандартного пакету прикладних програм Microsoft Office.

4. Процес автоматизації бухгалтерського обліку Іванівської сільської ради дасть змогу забезпечити підвищення ефективності всіх облікових процедур, рівня якості та ефективності управління в установі. Використання якісного програмного продукту сприятиме формуванню цілісної інформаційної системи, на основі даних якої стане можливим здійснення оперативного аналізу ефективності виконання функцій сільради, прийняття та ухвалення обґрунтованих управлінських рішень.

5. Для забезпечення повноцінного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді пропонується до впровадження прогресивний програмний продукт «Парус-Бюджет». Формування та використання запропонованої автоматизованої інформаційної системи забезпечить в Іванівській сільській раді оперативне вирішення завдань бухгалтерського обліку, якісний контроль за ефективним використанням грошових та матеріальних ресурсів, за формуванням доходів і здійсненням витрат установи, аналіз виконання кошторисів.

ВИСНОВКИ

Одним з основних принципів фінансування діяльності бюджетних установ є принцип цільового використання бюджетних коштів. Отже, розпорядники бюджетних коштів мають право здійснювати видатки лише за напрямками та у відповідності до сум, які затверджено у кошторисі. В умовах дефіциту бюджетних коштів основною проблемою, яка виникає при формуванні кошторисів доходів і витрат бюджетних установ, є розробка та впровадження методологічної й організаційної бази, яка б сприяла наближенню прогнозних показників до реальних потреб відповідних установ.

Предмет дослідження - процеси організації бухгалтерського обліку та контролю за результатами виконання кошторисів.

Об'єкт дослідження - сукупність теоретичних та практичних аспектів удосконалення бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів Іванівської сільської ради.

В ході виконання роботи було виконано такі завдання:

- досліджено організаційно-правові основи функціонування та організації обліку бюджетних установ;
- вивчено порядок формування та виконання кошторисів бюджетних установ;
- проаналізовано виконання кошторисів Іванівської сільської ради;
- досліджено організацію обліку результатів виконання кошторису Іванівської сільської ради;
- надано пропозиції з удосконалення системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів сільради;
- надано рекомендації з забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в Іванівській сільській раді.

Отже, тему роботи - розробити рекомендації з удосконалення бухгалтерського обліку та системи внутрішнього контролю за результатами виконання кошторисів, на основі дослідження методологічних основ та аналізу бюджетного обліку Іванівської сільської ради - було досягнуто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Атамас П.Й. Основи обліку в бюджетних установах. – К.: Центр навчальної літератури, 2015р. – 288 с.
2. Білуха М. Т., Микитенко Т.В. Фінансовий контроль: теорія, ревізія, аудит: підручник / М.Т. Білуха, Т.В. Микитенко. - К., 2012. – 640 с.
3. Г. В. Даценко, Т. В. Поліхун // Вісник Чернівецького торговельно-економічного інституту. Економічні науки. - 2014. - Вип. 1. - С. 312-318 - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vchtei_2014_1_42
4. Дудчик В.В. Перевірка правильності складання кошторису бюджетної установи: методика і завдання // Фінансовий контроль. Дудчик В.В., Фірстенко В.В. – 2007. – № 1. – С. 58-63
5. Федів Р.Є. Реформування обліку фінансових результатів діяльності бюджетних установ / Р.Є. Федів // Збірник наукових праць ЧДТУ. – Вип. 21. – С. 112–116.
6. Овчарова Н.В. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення бюджетних установ / Н.В. Овчарова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 230–237
7. Свірко С.В. Бухгалтерський облік у бюджетних установах: методологія та організація / С.В. Свірко. – К. : КНЕУ, 2013. – 243 с.
8. Фрич Р.М. Ознаки бюджетних установ як суб'єктів фінансового права / Р.М. Фрич // Держава та регіони. Серія «Право та державне управління». – 2012. – № 2. – С. 115–119.
9. Левицька С. Облік та аналіз діяльності бюджетних установ: монографія / С. Левицька; Укр. – Рівне: 2014. – 233 с.
10. Бюджетний кодекс України від 08.07.2010 № 2456-VI, зі змінами та доповненнями [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.zakon.rada.gov.ua
11. Закон України «Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні» від 16.07.1999 року № 996- XIV. Редакція від 03.01.2017 р.

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/996-14_25.

12. Зуб М. Особливості аналізу фінансової стійкості та ліквідності бюджетних установ / М. Зуб // Управління розвитком. – 2014. – № 4. – С. 64– 67

13. Л. Гуцайлюк. Облік фінансування бюджетних установ / Л. Гуцайлюк // Галицький економічний вісник. – 2010. – № 3(28). – С. 191–196 (інформаційно-аналітичне забезпечення підприємницької діяльності)

14. Лучко М.Р. Контроль у державному секторі економіки: навч. посіб / М. Р. Лучко, Н. М. Зорій, Н. М. Хорунжак. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – 287 с.

15. Максимова В.Ф., Пеліпадченко Р.О. Концептуальні засади розвитку системи бухгалтерського обліку в бюджетних установах / В.Ф.Максімова// Економічний простір. – 2008. – №16. – с.33-40

16. Матросова В.О. Проблеми фінансування бюджетних організацій на основі кошторису / В.О.Матросова // Науковий вісник Херсонського державного університету. – 2013. - №2. – С.92-95

17. Овчарова Н.В. Проблеми та перспективи фінансового забезпечення бюджетних установ / Н.В. Овчарова // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – № 7. – С. 230–237

18. Офіційний сайт Державної казначейської служби України. – Електронний ресурс. – Режим доступу <http://www.treasury.gov.ua/main/uk/publish/article/92710;jsessionid>

19. Полозюк К. О., Лукашова І. О. Організація управлінського обліку в бюджетних установах [Електронний ресурс] : Донецький національний університет економіки і торгівлі імені Михайла Туган-Барановського. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/14_NPRT_2010/Economics/66896.doc.htm

20. Приходько Н. В. Актуальні проблеми управління фінансами бюджетних установ /Н. В. Приходько, Р. В. Руденко // Збірник наукових праць «Економіка та управління підприємствами». – 2015. – №6. – С. 108-113.

21. Порядок складання, розгляду, затвердження та основні вимоги до виконання кошторисів бюджетних установ [затверджений наказом

Міністерства фінансів від 28.02.2002 № 228] [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/228-2002>

22. Про затвердження деяких нормативно-правових актів з бухгалтерського обліку в державному секторі [Текст]. – Наказ Міністерства фінансів від 29.12.15 р. № 1219, 2015. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/z0085-16>

23. Рак Г. В. Напрями вдосконалення контролю за фінансовими ресурсами бюджетних установ / Г. В. Рак // Європейські перспективи. – 2013. – № 10. – С. 197–203

24. Скалюк Р. Забезпечення ефективного процесу автоматизації бухгалтерського обліку в бюджетних установах України // Вісник ТНЕУ. - № 1. – 2015.- С.89-97 Режим доступу: <http://dspace.tneu.edu.ua/handle/316497/2582>

25. Шабельник Т. В. Переваги і можливості програмного продукту Парус-Бюджет [Електронний ресурс] / Т. В. Шабельник, Т. В. Крива. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2009/Matematics/42132.doc.htm

26. Шара О. І. Забезпечення якості обліку бюджетних установ в умовах використання інформаційних технологій / О. І. Шара // Вісник Хмельницького національного університету. – 2010. – № 5. – Т. 3. – С. 267–269.

27. Яришко О. В. Фінансовий аналіз діяльності бюджетних організацій / О. В. Яришко, Є. Ю. Ткаченко // Вісник Запорізького національного університету. – 2014. – № 1 (3). – С. 174-180.

28. План рахунків бухгалтерського обліку в державному секторі [Текст]. – Затверджений наказом Міністерства фінансів від 31.12.13 р. № 1203, 2013. – Режим доступу: <http://www.minfin.gov.ua>